

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiul abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.— cr.
 Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . . 7 " —
 " " " " " 1/2 " . . . 3 " 50 "

Pretiul insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contineu
 cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintele se se adreseze Redactiune
 dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la
 institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la
 secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu
 din Aradu.

Biseric'a si nationalitatea.

Biseric'a si nationalitatea sunt doue notiuni coordinate. In intielesulu mai largu alu cuventului biserică numimori care societate religiosa, ér in intielesulu mai angustu „biseric'a este societatea celor ce credu in Domnulu nostru Iisusu Christosu, care societate este fundata de densulu si membrii ei sunt uniti in societate prin cuventulu lui Ddieu, prin taine séu mistere si ierarchi'a bisericésca, si se afla sub guvernarea santului spiritu, spre mantuirea credintiosiloru".

Biseric'a luata in intielesulu d'antaiu are caractere deosebite precum se deosebescu si ómenii ce o compunu. Astfelii destingemu noi o societate religiosa, persiana, greca ori romana; ér in casulu alu doilea ea e de unu caracteru nevariabilu.

Grecii si Romanii antici creandu-si ei insisi institutiunile loru religiose, religia ori bisericile loru pagane le-au formatu dupre spiritulu si individualitatea loru; de aceea cu dreptu cuventu le-au numit religii ori biserici nationale. La ei biseric'a si nationalitatea erau una si strinsu legate, incâtu cu decaderea religiei cade si chiar statulu romanu.

Cu totulu de alta natura este biseric'a crestina. Ea nu e legata nici de unu poporu, nici de o natiune. „Mergeti in tóta lumea, a disu mantuitoriu Christosu apostoliloru sei, si vestiti evangeli'a la tóta zidirea“. ¹⁾ Ér apostolulu Pavelu dice: „Prin unu spiritu noi toti ne-am botezatu intr'unu corp, ori Iudei, ori Elini, ori servi, ori liberi etc.“. ²⁾ Astfelii, nici unu poporu, nici o natiune nu e in dreptu a face din biseric'a crestina o proprietate nationala; ea e pentru toti crestinii. Caracterulu localu, ori nationalu nu se potrivesce cu catolicitatea bisericei, si daca óre care biserică se numesce nationala, ea poate fi nationala in intielesu impropriu, si numai in

reportulu administrativu, incâtu adeca, ea acórdat tuturor u nationalitatiloru dreptulu de a-si face servitiulu divinu in limb'a nationala. In acestu momentu se cuprinde caracterulu nationalu a bisericei. Numai predicatu in limb'a fiacarui poporu, crestinismulu s'a potutu respandí la tóte poporele de pe facia pamantului. De aceea au avutu mare causa biseric'a, ca in guvernamentulu seu se introducea limb'a nationala a osebitelor popore, si se institue hierarchii nationale pentru densele, disponendum ca episcopii se fie de un'a si aceeasi nationalitate cu Metropolitulu loru si Metropolitulu de aceasi nationalitate cu poporulu ce guverneaza.

Cu tóte acestea nu trebuie se confundamu conceptulu de biserică cu celu de nationalitate, si vice versa. Noi, poporulu, facem u pe biseric'a nationala, si nu biseric'a pe nationalitate! Unu adeveru necontestabilu e acest'a, pe care totu omulu cu judecata trebuie se-lu recunoscă. Nationalitatea servesce insa la multi numai de palu pentru a tiese unu sincretismu condamnabilu.

Apoi in deobse se scie, că ómenii, cari nu-sunici caldi nici reci, sunt cei mai periculosi pentru societate, asia sta lucrulu si cu religia. Crestinii cari in cele religiose urma principiulu „ubi bene ibi patria“, ce e totu una cu teori'a sincretismului, sunt cei mai periculosi pentru biserică. Crestinulu trebuie se adereze si se-si iubésea biseric'a sa in prim'a ordine din unu principiu mai naltu, din unu principiu divinu, ér respectele si consideratiunile individuale se le puna in ordinea secunda, séu se le subordinezee principieloru mai inalte. Unu compromisu incheiatu pe cont'a adeverului, nu covine nici cu principiulu de morală crestina nici cu ratiunea, si ce nu e moralu si rationalu nu poate avea nici durata lunga.

Biseric'a nu prejudeca natiunalitatii, intielegu biseric'a intemeiata de Christosu, acea biserică, care si pana astazi a conservat caracterulu seu genuinu. Asiadar sunt forte nedrepti in judecatile loru, si ratacescu amaru, acei crestini ortodoxi, cari din negarea bisericei loru credu a trage folose nationale,

¹⁾ Marcu XVI. 15.

²⁾ I. Cor. XII. 13.

precum si toti cari in aretarea erorilor in care a cadiutu óre care biserica patriculara, vedu o insulta pentru natiune. Caci, daca biserica corespunde la tóte necesitatile crestinilor, atátu in respectul religiosu cátu si natiunalu, óre nu avemu dreptate a sustiené si aperá o astfel de biserica, contra torentului amenintiatoriu? Cu siovaial'a nu putem merge de parte. Trebuie se fimu sinceri, se aratam smintele unulu altuia, daca ne iubim, si vremu indreptarea nóstra!

V..... m.

Metodulu celu mai practicu de-a instrui copii incepatori.

(Tabliti'a metodica, de P. I Ionescu).

Instructiunea publica preocupa astazi cu dreptu cunventu tóte statele culte si civilisate din lume, cu atátu mai vertosu trebuie se ne preocupe, pe noi romanii, cari am remas de departe in urm'a poporelor culte. In adeveru, regenerarea si viitorul poporului roman este pendinte dela instructiunea lui. Ori cátu ne vom mandri cu nationalitatea, originea nóstra stralucita, nemicu nu ne ajuta daca nu vom ilustrá originea nóstra cu fapte in viéti'a practica. Eminentne calitati spirituale a poporului romanu se privesc ca talanti ingropati, pana ce ele stau ascunse si necultivate.

Asia e! Numai imbracisiarea si promovarea invetiamentului facu pe poporele mari si tari. Romanii din nenorocire au ajunsu tardiu la cunoescerea acestui adeveru, si realisarea lui intimpina dificultati mari, cari insociesc de regula tóte reformele vietiei sociale. Cu deosebire invetiamentulu are se sufera multu in respectul acest'a. Lips'a de serieri pedagogice si didactice la noi in genere, e forte simtita. Era fora de carti didactice bune, invetiamentulu nu pote inainta cu resultate indestulitorie. De aceea, in tierile mai culte unu siru lungu de barbati, si-au consantit vieti'a loru studiului si meditatiunilor continue pentru a dà o noua directiune invetiamentului publicu. Resultatele ustenelei loru trebuie se ne fia indemnul celu mai puternicu, de a parasi si noi starea cea invechita si a urmarí directiunea cea noua. Greutatea este că noi avemu prea puini ómeni de scóla, cari se se ocupe seriosu de introducerea nouelor metoduri didactice in invetiamentulu nationalu, dar cu atátu mai mare este meritulu loru si recunoscinti'a ce li detorim.

Intre acesti pucini cuprinde locu insemnatu parintele Iónu Ionescu institutore la scol'a primara a Dómnei Balasia in Bucuresci. Dupa o practica de noue ani de predare a metodului intuitivu in scol'a Domnei Balasia, parintele Ionescu a publicat acestu metodu spre a inlesni propunerea invetiamentului. Metodul consta in o simpla tablitia cu explicationsi osebinte pentru invetiatori. Tabliti'a si explicationsi ce-o insotiesc, dupa esaminarea facuta de o comisiune speciala si recomandatiunea consilului permanentu alu instructiunei, s'a aprobatu din partea ministeriului de culte si instructiune ca carte didactica in clas'a I si II din scoolele primare.

Pentru a dà o ideia mai de aprope despre utilitatea si avantagiulu metodului publicat de par. Ionescu, lasam ca se urmeze aci propriele sale cuvinte.

„Progresulu facutu in alte tieri in instructiune si afarea cailorul celor mai lesniciose pentru instructiunea copiilor, trebuie se atraga si atentiunea nóstra. Viéti'a omului scurtanduse din ce in ce mai multu, se cuvine se facem a se obtineea cunoscintiele necesarie intr'unu timpu proportionalu cu durat'a sa, si in vederea servitieloru ce fie care este datoru a aduce societatii.

Cine nu scie catti copii si-petrecu cea mai mare parte a vietiei in scóle fara a scí ce au invetiatiu, fara a cunóscce ceea ce sciu, candu invetiatorulu nu intrebuinteza nici unu

metodu in predarea lectiunilor si se tiene numai de rutina ? !

Nu numai atáta, dara inca si intelligint'a li se tem pesce asia incátu se paru a fi mai ignoranti de cátu cei ce n'au trecutu prin scóla. De se va mai adaoge pe lunga acestea că copii reu instruiti suntu mai putieni capabili de a judecă bine despre lucruri de catu cei ce au remasu in simplicitatea naturei, pote cine-va se-si faca o idee si mai esacta de tristele resultate ale unui invetiamentu rutinalu.

Avendu acestea in vedere, ori-cine este datoru a se adoperá spre a afla calea eea mai lesnicioasa, prin care se pota desvoltá facultatile intelectuale ale copiilor, a le inspirá gustulu de invetiatura a intrebuinta mai putieni timpu pentru ajungerea acestui scopu si a realizá totu de odata economiile putinciose pentru copii incepatori, scapandu-i de o multime de carti ce suntu obligati a purta cu sine (care forte desu se rupu, necesitandu astu-felu cheltueli numeróse mai alesu copiilor sateni). Pana acumu alta cale mai facila, mai buna in predarea lectiunilor nu cunóscemu afara de metodulu intuitivu. De aceea ne amu servitu de densulu pre cátu ne a fostu cu putintia si in vederea motivelor espuse mai susu, am formatu o tablitia metodica, care credem ca va corespunde adeveratelor necesitatii ale copilului.

Tabliti'a metodica contine tóte elementele necesarri scolarului incepatori, asia in cátu se pota intielege cu inlesuire, si se desemneze chiar pe acésta tablitia tóte liniile din care se forméza literile, cifrele si tóte figurele geometricice.

Pe langa acestea, tabliti'a metodica servesce scolarului spre a scrie si a face diferite exercitie. Ea tiene locu de caligrafia, avendu literile mari si mici desemnate pe densa, tiene, locu de aritmetica asia cumu trebuie a se face in clas'a I-ia primara, calculu memorialu; de geografia si de charta, de sistemulu metricu, de gramatica; in fine ea tiene locu de modelu pentru desemnu, de compasu si linie, servindu-i punctele incrustate spre a formá cu inlesnire ori ce figura. In scurtu, putem dice că scolarulu din clas'a I-ia primara n'are trebuinta de cátu de acesta tablita metodica si de o carte de lectura.

Totu de o data avendu in vedere figurile represenata pe densa, pote serví si ca tabla de intuitiune conformu nouei programe. Depinde numai dela vointi'a si activitatea D-lorui institutori de a scuti pe scolari de modulu celu impovaratoriu si rutinaru prin care se fortieza fraged'a memoria a copiilor d'a invetiá regule pe din afara fara se le intiélega.

Cele aretate pana aci ni se paru de ajunsu spre a recomandá acésta tablitia metodica, pentru că ori-cine pote vedea utilitatea ei; esperienti'a va probá si mai multu adeverulu ce sustienemu. Copilulu neputendu s'o apretiedie la inceputu, va privi-o ca unu obiectu de curiositate, care inspira si óre-care placere, trebuie a se transformá de invetiitoru intr'unu interesu realu facendu pe copilu se caute singuru séu se intrebe pe altii ce insemnedia cutare séu cutare semne.

Nu credem ca se va gasi cine-va care se nege importanti'a acestei tablitie metodice, din contra, suntemu siguri că ori-cine va vedé-o, va scí chiaru si modulu cum trebuie a procede la intrebuintarea ei. Cu tóte acestea, spre a inlaturá ori-ce dificultate, me simtu detoru a dà óre-care explicationsi despre modulu cum trebuie a procede, séu mai bine despre metodulu intrebuintatul la formarea acestei tablitie.

Me simtu datoru, mai repetu, a dà óre care explicationsi, cari se limpediesca calea si se arate cumu fie-care lectiune notata pe acésta tablitia se baséza pe cea precedenta, cumu nescunoscutulu se baséza pe cunoscute; in fine cum tóte lectiunile sunt inlantiuite si tóte compunu unu totu.“

Tabliti'a e impartita in siese-spre-diece lectiuni. Prim'a lectiune tracteza despre linii seu partile din care se potu formá tóte semnele sunetelor simple ale vorbirei, adeca: literile, cifrele si figurile geometrice. A dou'a lectiune tracteza despre formarea literilor din liniele din lectiunea prima. A trei'a lectiune cuprinde notiuni despre litere si im-partirea loru in vocala si consonante. Dela lectiunea a treia incepndu invetiatoriulu va dá elevilor abecedariulu ca se incépa a cunóisce si literile de tipariu. In lectiunea a patra va incepe se arate elevilor cum se combine consonante cu vocalele si vice-versa, ca se formeze silabe; cum se combine silabe ca se formeze vorbe, si in fine vorbe cu vorbe ca se formeze propozițiuni etc. La lectiunea a cincea invetiatoriulu va deprinde pre elevi se intielégă diftongii, si va aratá semnele punctuatiei, unde se inaltie si se cobore tonulu. In lectiunea siese invetiatoriulu va propune elevilor numerii, si dupa aceea in lectiunile 7, 8, 9, si 10 cele patru operatiuni: adunarea subtragerea, impartirea si multiplicatiunea. Desemnarea literilor mari se propune in a 11 lectiune, ér in a 12 lectiune elevii se vor deprinde a desemná figuri geometrice regulate. Lectiunea a 13 si 14 tracteza despre mesurile metrice, in a 15 lectiune elevii voru desemná literile de tipariu, ér in lectiunea 16 elevii se vor deprinde a desemná cart'a patriei etc.

Acésta e ordinea in care invetiatorii au se procéda la instruirea copiiloru incepatori, dupa tabliti'a metodica a d-lui Ionescu. — Noi felicitámu pre parintele Ionescu pentru reusit'a sa, si ne esprimem dorint'a, ca in interesulu invetiamentului, se vedemu si pre invetiatorii nostri din dieces'a Aradului introducendu in scoolele elementare tabliti'a metodica a d-lui Ionescu. Pretiulu se vede in rubric'a bibliografia.

Spiritulu de asociare la romani.

(Continuare).

N'a pututu fi pentru poporul roman din Ungari'a si Transilvania o ideia mai fericita si mai sublima, decâtua idei'a de a se repune biseric'a acestui poporu pre basele ei canonice si solide, si a se formá din membri ei imprasciati in diferite tabere unu singuru corpu, unu singuru organismu prin carele se se pôta desvoltá in poporulu, ce traiá mai nainte dismembratru spiritulu de asociare. Acésta ideia marétiá realizata prin multa munca si sudore, din partea barbatiloru, caror'a poporulu le incredintiase ingrigirea destinelor sale in frunte cu fericitulu si nemuritoriu metro-politu Andreiu, astadi o vedemu realizata.

Marele archipastoriusc spusnendu luptele sale cele multe, pana candu a pututu obtiené resultatele dorite, cari le presentá congresului nationalu din anulu 1868, dupa ce rostesce cuvintele „Ti-a venit Tie, noule Ierusalime! érasi lumin'a, si marirea Domnului preste tine a resarit\", dechiara in faci'a congresului urmat'brele: „De astadi incolo depunu si responsabilitatea pentru ulterior'a sorte a bisericiei in manile acestui congresu si celoru viitorie, si me mangaiu, caci cutezu se dicu: cä nu indesiertu am alergatu, nici in desiertu m'am ostenit\". (v. cv. de desch. alu congr. din 1868.)

Cuvinte sublime, cuvinte de mare pondu. Biseric'a intra in momentul acest'a in o stare, in o viétila noua. Missiunea ei de aci inainte nu este incredintiata numai unei clase, ci sôrtea si viitorulu bisericiei este depusu in consonantia cu asiediamintele-i positive de aci incolo in manile intregului poporu. Legea fundamentala, prin carea se inaugureaza viétila cea noua bisericésca chiama pre toti individii a se asociá sub unu drapel, ea aduna pre toti acei'a, pre cari mani straine ii-imprasciasera in diferite tabere a-se grupá sub aripile mamei bisericiei, arondate in o provincia metropolitana, ca aici cu fratii si coreligionarii loru se lucru ca puteri unite, se lucre condusi de unu spiritu, de spiritulu dragostei crestine la fericirea vremelnica si vecinica a loru.

Unu poporu pasiesce numai atunci cu pasi siguri in desvoltarea sa, candu considera in fiecare momentu individualitatea sa, si tiene contu de traditiunile sale proprije. Poporul romanu scie dela mosi dela stremosi, cä singurulu scutu si locu de adpostire, ce-lu avea in timpuri grele, candu tier'a era calcata de invasiuni strene, era biseric'a. Ér streinii, cari se incercara a dâ loviturile de mórte poporului nostru, acésta institutiune o amenintau cu deosebire. Ei sciau, cä pana candu biseric'a esiste, si pana candu posedea acea putere de atractiune, pana atunci nu este possibila nimicirea poporului, pe care lu-adapostesec. De aci a urmatu introducerea catichismului calvinescu, de aci introducerea limbei serbesci si grecesci in biserica etc.

Astadi s'an schimbatusc impregiurările bisericei, nu s'a schimbatusc inse missiunea ei, ba se pare, cä chiar astadi este mai mare necessitate ca ori candu de a desvoltá o activitate cätu mai energica, daca voim, ca se punemua stavia obstacieloru ce le intempiñamu in viétila nostra. Modificările facute sunt astfelii intocmite, ca biseric'a se dispuna intru realisarea scopurilor ei de mai multe puteri, pentru cä astadi sarcin'a nu este depusa numai pre umerii preotimeti; ci ea este impartita in proportiune dréptá pe umerii tuturor membrilor, ce o compunú. La redobandirea acestei situatiuni canonice, s'a lucratu cu atat'a energia de siguru numai din motivulu, cä se prevedé, cä biseric'a va fi chiamata inca multu timpu a ne sustine individualitatea, si a pune baza viitorului nostru. Acésta prevedere a fost de buna seama indemnului acel'a puternicu, in urm'a carui'a ni s'a creatu situatiunea actuala, carea ne imparte fie carui'a din noi o rolă anumita, si ne norméza positiunea si cerculu de activitate propriu fiecarui'a din noi. Biseric'a astadi ni se presentéza ca unu singuru corpu, ca unu organismu. Corpulu compusu din mai multe organei ne spune apostolulu Pavelu, numai atunci prosperéza, candu diferitele organe lucra in armonia unele cu altele, cu scopu ca tóte la olalta se faca intregulu se prosperaze. De unde dàra urméra neconditiunatu, cä biseric'a numai astfelii si-póte indeplini missiunea sublima, ce-i este incredintiata de fundatoriulu ei, daca elementele, din cari este compusa voru fi conduse de unu spiritu puternicu de a asociare. Unu organismu numai atunci pôte se prosperaze, candu organele din care este compusu nu sunt conduse in timpulu candu lucra in organismulu, din carele facu parte, de interes separate; ci au in vedere, si urmarescu numai binele si prosperarea intregului,

Desi suntem convinsi, cä biseric'a este terenulu traditionalu, in carele suntem chiamati se lucrâmu la desvoltarea poporului nostru: totusi se pare, cä nu ne putemua nici decâtua aclimatasi si aflá in situatiunea cea noua. Cu totii recunoscem, cä biseric'a este astadi in conditiuni mai favorabili, si pôte contribui mai multu ca odinióra la desvoltarea nostra; dar faptulu este, cä fructele ce le revarsa astadi acésta institutiune nu corespundu nici pre departe asteptarilor si neccesitatilor celor multe ale nostre. Purcediendu de aci, ne scapamua de multe ori, de combatemu chiar institutiunea fara se cugetamua, cä nu ea ca atare pôrta vin'a; ci noi, cari nu voimua se usâmu de binefacerile, ce ni le presentéza, si nu voimua se desvoltamu spiritulu de asociare necesaru, daca voimua se devina pentru noi, aceea ce trebuie se fie, focaliulu fericirei nostre vremelnice si vecinice. Daca astadi nu amu audí atâtua de desu despre certe si nentielegeri intre preoti si poporu, intre poporu si invetiatori, intre invetiatori si preoti etc; ba daca nu s'ar ivi unele ne'ntielegeri si intre elemente mai superioare, compuse din barbatii cei mai de frunte ai nostri atunci nu s'ar perde une ori fara folosu timpulu celu scumpu nu aru suferi atât'a causele nosre, precum suferu ele astadi pe cont'a si in detrimentulu celor, cari contribuescu denariulu loru pentru sustienerea bisericiei.

Noi luerâmu asia dicendu de regula pentru noi, pentru avantagiele nostre individuali, ér pentru biseric'a, carea

la noi insemnă pentru popor, respective pentru intregul, din carele facem parte suntem chiamati a lucră numai din candu în cindu. Se nu fim ōre noi în stare a ne emancipă în astfel de momente de afacerile noastre personali, și se ne oferim servitie noastre cu trupu cu sufletul cau-selorom comuno, candu suntem convinsi, că dela prospere- rarea lor, depinde și prosperarea noastră individuală?

Si-va dice dōra cineva, ce-mi este mie de mersulu cau-selorom comune, dacă mi-mergă luerurile mele bine. Asia se pare multora, dar acăsta nepesare se resbuna multu mai iute, decătu se ne lase timpu, ca se o putem crede, pentru că stim' si positiunea noastră individuală, depindu în facia lumii dela starea societății, din carea facem parte. Daca suntem d. e., membri ai unui popor seracu și desconsidere- tu, se fimu ca individi, cătu de avuti materialminte si spiritualminte, lumea totu nu va dā multu pre noi, pana candu va scăi, că suntem membri ai unui popor, ce nu s'a sciutu inaltă ca popor la starea si nivoulu, ce i compete dupa calitățile si forțele, de cari dispune.

Adesea ne prinde mirarea, candu vedem, că noi în facia lumei nu cumpenim atât'a, catu ar trebui se cumpa-nim dupa numerulu nostru, ba am ajunsu timpulu, de se pare, că de noi de multe ori acolo, unde se tractăza cause, ce ne privescu fōrte aprópe si pe noi, mai că nu se mai tiene contu de locu, în timpu ce lucrul naturalu ar fi, ca votulu nostru în tōte partile se pondereze multu, dupa servitie prestate in timpuri, candu cei mai de apré vecini ai nostri erau in periclu. Adesea ne mirămu apoi, că nici ca individi nu ne bucurămu de stim'a, ce ne compete dupa positiunea, ce o ocupămu in societate. Dar de vomu fi drepti, vom trebui se recunoscemu, că dōra mai in prim'a linia noi purtămu vin'a. Noi n'am desvoltat si nu desvoltămu acel spirit de asociare, care se recere se-lu desvoltămu, daca voimu, ca poporul nostru si biserică lui să-se bucură de stim'a ce-i compete.

Biserică noastră in form'a ei de astazi ne pōte face mari servitie, si ne pōte castigă mari avantagie pentru viitorul nostru. Un'a inse nu trebuie se o perdemu din vedere, că ori ce aparatu constitutionalu numai atunci aduce fructele dorite, candu fiecare membru este petrunsu de chiamarea si cerculu de activitate, ce i-lu normăza constitu- tinea. Pana candu inse nu se intempla astfel, ba se stre- planta pe cutare terenu pe cont'a cau-selorom comune certe si nentiegeri vechi, pana atunci nici o institutiune fie ea ori cătu de liberala, nu pōte aduce pentru popor nici unu servitu.

(Va armă).

Romanii din Turcia. *)

V. Romanii din Dobrogea.

Subscrisulu mai sus am disu, că eu la a. 1870. impinsu de o curiositate natională, intreprinseiu o caletoria prin păr- tile Turciei europene, cele locuite de fōrte multi romani, cu scopu de a cercetă pe acei frati conationalisti ai nostrii, ce locuescui in acelu imperiu, si cunoscendu-le numerulu, positiunea si starea in care se afla, se i potu face aratati frati- toru romani din partea stanga a Dunarii. Si in adeveru, că zelulu meu fu incoronat de mare succesu, că am gasit in Turci'a multi si buni romani,

Deci romanii din Turci'a dupa positiunea loru topo- grafica se dividu in 2 parti:

a) In romanii din provinciele dunarene, Dobrogea si Bulgaria, séu vilaietulu Dunarei; si

b) In romanii situati in provincile din interiorulu Tur- ciei europene: Macedonia, Tesalia, Epirulu, Albania si Tracia

séu Rumelia (Romania). Toti acestia impreuna din ambele parti ale Turciei sunt in numeru aprópe la 3 milioane.

VI. Romanii din Dobrogea si Bulgaria.

Cercetandu eu dar mai antaiu dupa trecerea-mi in Turci'a, pe romanii cei din partea drépta a Dunarei, de josu, in Dobrogea, aflai că in acăsta provincie mai multu romanescă, sunt 72 comune curatu romanesci, ér in Bulgaria, alesu in prejurulu Vidinului pana la marginea Serbiei 66 comune érasi curate romanesci, peste totu in acestu Vilaietu alu Dunarei, de la Sulina, unde se vérsa Dunarea in marea Négra, in susu pe totu lungulu giganticul riu, pana la marginea Serbiei, sunt 138 comune romanesci, pe cari mai la vale pe tōte le voi specifică arestandu-le pe fie care cu numele seu in respectivulu districtu (Cazaa), si pe fie care cu numerulu familielor ce coprinde; satis- facendu prin acăst'a credu indoial'a ce pune intr'acăstă des- coperire a mea D. A. Ivanov, carele citindu in numerile tre- cute articolulu meu „Romanii in Turcia“ esitu in 8 si 10 Iuliu a. c. intr'o epistola datata din 12 (24) Iuliu a. c. c. se plange cu mare parapon catra d. redactoru alu „Romaniei libere“ pentru primirea si aparerea unoru astu felu de articole in diarulu d-sale, ea si candu prin aretarea romanilor ce de nimenea din istorică si etnografi cei sinceri si oresti n'au fostu pusi la indoiala, ci toti au marturisit u si pana astadi spunu, si adeverescu, că in adeveru esista romani multi in Turcia, pe malulu dreptu alu Dunarii, in Dobrogea si in Bulgaria, apoi prin prejurulu Vidinului, pana la marginea Serbiei, pe care numai granitii Serbiei ii desparte de romanii cei multi, de fratii loru ce locuescui in Serbi'a precum si pe cei din cele 5 provincii din interiorulu Turciei europene, Macedonia, Tesalia, Epirulu, Albania jumetate, si Tracia cu Constantinopolu impreuna. Éta acum dorit'a epistola a d-lui Ivanov si cum se esprima d-nélui „Bucuresci 12 (24) Iuliu 1877. D-le redactoru alu diarului „Romania libera“!

In stimabilulu d-v. diaru din 8 si 10 ale curentei luni am cetitu 2 articole, scrise de d. Nifon Balasiescu, vechiu profesor de teologie si rectoru a mai multoru seminarii in Romania.

D. profesor Balasiescu ne spune, că impinsu de curiositate patriotică si natională, la a. 1870 a trecutu Dunarea pe la Galati, si a intreprinsu o caletorie prin tienuturile Turciei, cu scopu de a găsi pe acolo romani, de cari totu audiă că sunt multi in Turcia.. si in urm'a acestei caletoriilor, zelulu d-sale a fost incoronat cu mare succesu, des- coperindu in Dobrogea si in Bulgaria, pe langa Vidinu, si in interiorulu Turciei europene, unu numeru de 3 milioane de romani, cari se perdu intre bulgari, grecii neliberi si albanesi.“

Si n'au fostu destule aceste aretate 3 milioane de romani; dar mai afila d-sa inca si alte 3 milioane de romani cari se perdu in Rusia, in Grecia libera, si in Serbia. „Apoi adaoga D. Ivanov“: Ne pare prea multu reu, că d. profesor Balasiescu in descoperirile d-sale, nu ne face si ōre care deslusiri istorice, de *causele emigratiunei acestor romani perduti in Turcia (in Rusia, in Grecia libera si in Serbia)* precum si o statistica de numerulu satelor si de numerulu locuitorilor romani in aceste sate, si in fie care satu căti sunt ca ast-fel se pōta fie care cu inlesnire se cer- ceteze si se recunoscă daca d-lui profesor sunt esacte séu nu. Apoi d. Ivanov adaoga in sarcasmu: Cu tōte acestea, noi nu ne indoim cu cătusi de pucinu, că d-sa sci- indu numerulu milionelor de romani, perduți, se nu scie totu de o data si numerulu satelor, si numerulu locuitorilor romani ale acestor sate, in fie care căti sunt, pe tōte acestea dandu-le d-lui la lumina, se pōta face unu servitu din cele mai insemnate si națiunile romane, si pen- tru ori ce istoricu, statisticu si omu de statu. O asia glori- șa fapta a d-lui profesor Balasiescu ar fi o mare fericire

*) Pentru importanta lui continuam publicarea acestui tra- ciatu, scrisu de dlu Nifon Balasiescu.

si mandria pentru tratiile romani, avend unu Asia mare descooperitoriu, a romanilor risipiti, si Asia dicendu perduti prin tieri straine.

VII. Comunale romane din Dobrogea.

Fiindu-*că* d. A. Ivanov doresce a scîi comunale romane din Dobrogea, si cu locuitorii romani dintr'ensele, ca se se incredintieze, daca disele d-lui prof. Balasiescu despre ele, sunt adeverate sau nu, *éca* cî subsrisulu impienesce dorintilă precum a d-lui A. Ivanov, Asia si a altor'a, cari vor avea placerea a le scîi, insirandu-le pe tîte in list'a urmatore, dupa cum le-am fost aratatu priu raportu, mutesa rifului din Tulcea, Ismail Bei la anul 1871, in calitatea de directoru alu scôlelor romane in Dobrogea in care me aflam atunci.

Lista de comunale romane din provinci'a Tulcea, in Dobrogea (Turcia),

I. Districtulu Tulcea.

1. Orasiulu Tulcea, resiedinti'a pasii, fam. rom. 450.
2. Nalbantu, satu mare, pucini bulgari. 3. Cataloiu, pucini nemti si pucini bulg. 4. Sabagia, satu mare, numai romani.
5. Hagi Gyolu, satu mare, pucini bulg. 6. Callica, satu de mijlocu, numai romani. 7. Sari Gyolu, satu bunu, numai mocani. 8. Sarnotu, satu micu numai romani. 9. Mahmudia, orasielu, romani, turci si bulgari. 10. Bestibea, satu bunicel. 11. Prislovu, pucini bulgari, ceialalti romani. 12. Letea noua, romani si pucini bulgari. 13. Câslea, satu de mijlocu, de remani. 14. Somova, satu mare, pucini bulgari. 15. Parchesiu, satu mare, numai romani. 16. Frecatielu, satu bunicel de romani.

II. Districtulu Isaaccea.

1. Isaaccea, capital'a district. 158. fam. romane. 2. Safirchioiu, 175 fam. rom. pucini bulg. 3. Medanchioiu, totu romani 18 familii. 4. Niculitiellu, 160 fam. numai rom. 5. Monastirea cu satu Taitia, 60 fam. rom. pucini cerchezi. 6. Monastirea Cocosiu, bogata, 44 calug, numai romani transilvani.

III. Districtulu Baba-dah.

1. Baba-dah, capital'a distr. 1000 fam, rom. 2. Pasa Câslea, satu mare de rom. pucini bulg. 3. Visternea, satu mare, curatu romanu. 4. Zibilic. satu mare numai rom. 5. Satu nou, 148 fam. numai rom. 6. Anissatta, numai rom. 7. Zeverca turcesca, bulg. si rom. 8. Nalbautu, romani si bulgari pucini.

IV. Districtulu Megidia.

1. Megidia, capital'a distrist. 85 fam. rom. 2. Seimenii mari, satu romanu de 150 fam. 3. Seimenii mici, de 110 fam. rom. 4. Pohatzkoiu, romani 75 fam. 5. Cocarlenii, 68 fam rom. 6. Rassovata, satu mare de 300 familii romane.

V. Districtulu Hirsova.

1. Hirsova (Varosiu) capit. distr. 150 fam. rom. 2. Grópa Ciobanului 136 fam. rom. 3. Garliciu 120 fam. rom. 4. Daienii 306 fam. rom. 5. Ostrovu 88 fam. rom. 7. Topalu 220 fam. rom.

VI. Districtulu Macinului.

1. Macinulu capt. distr. 259 fam. rom. 2. Grecii 150 fam. rom. 3. Turcoia 120 fam. rom. 4. Fontana Nedelii, satu nou, 130 fam. rom. 5. Picinega 110 fam. rom. 6. Jijilla 95. fam. rom. 7. Arzaclau 90 fam. rom. 8. Pissica 86 fam. rom. 9. Garbanu 80 fam. rom. 10. Vacarenii 260 fam. rom. 11. Luncavitzu 180 fam. rom. 12. Rachieru 50 fam. rom.

B. Guvernulu Rusciucu.

VII. Districtulu Silistra.

1. Cetatea Silistra capit. distr. 230 fam. rom. 2. Vlach kiöiu 85 fam. rom. 3. Alirmanu 120 fam. rom. 4. Cusgunu 78 fam. rom. 5. Caranlicu 56 fam. rom. 6. Beilieu 86 fam. rom. 7. Mirleanu 60 fam. rom. 8. Oltina 54 fam. rom. 9. Parachioiu 73 fam. rom. 10. Caslea 80 fam. rom. 11. Satu nou 150 fam. rom. 12. Cosluga 120 fam. rom. 13. Prajaia 126 fam. rom. 14. Bugiacu 95 fam. rom. 15. Ostrovu, satu mare, 3 preoti, 300 fam. rom. 16. Vaidomiru, popa Teod. Teodorescu, 130 fam. rom. 17. Turtuacia, 560 fam. rom. si 50 bulgare. 18. Rustchucu, 150 fam. rom.

1. Districtulu Tulcea, are comune 16 ; 2. Districtulu Isaccea, are comune 6 3. Districtulu Baba-dah, are comune 8 ; 4. Districtulu Megidia are comune 6 ; 5. Districtulu Hirsova are comune 6 ; 6. Districtulu Macinu are comune 12 ; 7. Districtulu Silistra are comune 18. Peste totu..... 72 comune romane in Dobrogea.

Rusciucu 18 (30) Iuniu 1871.

Nifon Balasiescu,
Directore alu scôlelor romane in Turcia.

Regulamentulu

Fundatiunei stipendiarie testate de domnulu Dimitrie Petia din Caransebesiu.

§. 1. Originea fundatiunei.

Domnulu neguitoriu Dimitrie Petia din Caransebesiu din amoreea catra iubit'a sa natiune si biserică de care a fostu totudeuna adancu petrunsu, pentru eternisarea memoriei si numelui seu testedia la casu de mōrte unu capitalu de 3000 fl. dieu trei mii fiorini v. a. spre formarea unui fordu de stipendia conferinde la studenti romani de religiunea greco-orientala nascuti in dieces'a Caransebesiu.

§. 2. Numirea fundatiunei.

Fundatiunea acést'a va portá pentru totudeuna numirea : „Fundatiunea in domnulu repausatului Dimitrie Petia“.

§. 3. Scopulu fundatiunei.

Scopul fundatiunei presente este ajutorirea si sprinirea prin stipendia anuale oferinde la tenerii romani de religiunea greco-orientala din dieces'a Caransebesiu si fiindu-le clasificatiunea egala, cu preferintia a aceloru nascuti in orasiulu Caransebesiu, apoi acelora din fostulu regimentu confinariu romano-banaticu Nr. 13. — carii teneri fiindu deliginti, descepti talentati si cu buna portare morala, dar lipsiti de mijloce materiale, voru frequentá cu succesu laudabilu institute de invetiamentu mai inalte precum: gimnasia si scôle reale, academii publice si universitatii.

§. 4. Administrarea fundatiunei si reprezentanti'a ei.

Administratiunea acestei fundatiuni se concrede Pré Santitului Domnu Episcopu, care va pastori din timpu in timpu dieces'a greco-orientala romana a Caransebesiu, avendu Pré Santi'a Sa Domnulu Episcopu seu in casu de sedisvacantia seu impedecare, vicariulu seu a trage in afacerile administratiunei acestei fundatiuni si la conferirea stipendialor totudeuna cu votu decisivu pe advocatulu consistorialu si pre unu asesoriu alu senatului scolaru diecesanu, alesu dupa bun'a si intielépt'a sa judecata, apoi pe unu descedinte trupescu alu fundatoriului incătu acestu descedinte va fi de religiunea greco-orientala. Acesti patru membri formédia representanti'a ei.

§. 5. Administrarea capitalului fundatiunei, fructificatiunea lui.

Capitalul fundamental de 3000 fl. v. a. dicu trei mii de flor. v. a. se va depune pre langa libelul spre fructificare in cass'a de pastrare din locu, pe cátu densa se va aflá destulu de secura pentru pastrarea capitalului si solvirea regulata a intereselor, séu se va elocá si la privati romani greco-orientali, cunoscuti de ómeni onesti si cu nume si creditu bunu, sub conditiuni favorabile inse absolutamente numai pre langa garantia ipotecara pupilara prin intabulatiuni in locul primu pana la a treia parte a pretiului de estimatiune judecatorésca a realitatilor oferite si puse de ipoteca. Libelele cassei parsimoniale respective obligatiunile intabulate ale debitorilor si alte documente se voru pastrá in cass'a de feru verthaimiana a diecesei Caransebesiului in una laditia separata si se voru manipulá respective se voru tiené in evidencia ca documente de catra senatulu epitropescu, fara de a avé dreptu acest'a a ingerá in administratiunea fundatiunei séu a se atinge de capitalu.

§. 6.

Din interesele capitalului fundamental de 3000 fl. se voru detrage in totu anulu 50% (cincideci la suta) si acestea se voru elocá de nou dupa prescrisele paragrafului premergatoriu 5 in cass'a de pastrare séu la privati spre fructificare pana atunci, pana candu aceste interese capitalisate, crescandu pote si prin oferte marimóse ale altoru crestini binesimtitori, voru ajunge érasi sum'a de 3000 fl. din care apoi se va formá érasi unu capitalu fundamental pentru conferirea de noue stipendia la teneri studenti inzestrati cu cualificatiunile prescrise in §. 3.

§. 7.

Din interesele ambelor capitale fundationale de cátu 3000 fl. v. a. se voru detrage acumu pe totu anulu 30% (treidieci la suta) si se voru manipulá mai departe dupa prescrisele §-lui premergatoriu 6 ca capitalu pana atuncea, pana candu si aceste interese capitalisate se voru suí si voru cresce la sum'a de 4000 fl. v. a.

§. 8.

Indata-ce in calea capitalisarei indicate mai susu, capitalul fundamental se va fi suitu la sum'a de 10,000 fl. v. a. tóte interesele anuale ale acestui capitalu fundamental fara de a se formá mai vr'unu fondu de rezerva se voru folosi peste totu la conferirea de stipendia.

§. 9. Marimea si numerul stipendialor anuale.

Marimea si numerul stipendialor anuale se voru fipsá din timpu in timpu dupa necesitatile ce se voru aretá, de catra representanti'a fundatiunei instituite in §. 4. alu acestui regulamentu si cu stricta privire la interesele capitalului, ce i voru stá la dispusetiune fara de a se atinge de capitalu intre marginile regulelor puse pentru capitalisare respective pentru crescerea fundatiunei primitive de 3000 fl. la 10,000 fl. v. a.

§. 10.

De aceea onoratulu senatu epitropescu, carele este rogatu a tiené in evidencia ratiociniulu alu acestei fundatiuni si cu carele prin urmare representanti'a fundatiunei va comunicá decisiunile si dispusetiunile sale, precum si tóte documentele despre veniturile si spesele fundatiunei, — fora de a avé acestu senatu epitropescu a se amestecá in afacerile puru administrative ale fundatiunei, — pe bas'a documentelor comunicate, va subscrive in 1. Augustu a fiacarui anu unu prospectu acuratu si detaiatu despre starea fundatiunei Pré Santie Sale Dlui Episcopu care va pastori din

timpu in timpu dieces'a Caransebesiului, pre care conspectu Pré Santi'a Sa 'lu va comunicá cu ceialalti membri ai reprezentantiei, publicandu-lu in unulu din diariele nóstre romane din patria.

§. 11. Escrierea concurselor, recerintiele spre a poté fi partasiu de stipendia, si conferearea stipendialor.

Fiinducà la stipendiale oferinde din acésta fundatiune potu concurge numai acei tineri studinti, carii dupa determinatiunea §-lui 3. suntu de nationalitate romana si de religiunea greco-orientala apoi nascuti in dieces'a greco-orientala romana a Caransebesiului si pre langa aceste conditiuni neomisivere voru dovedi progresu eminentu in studia, aplecare si talentu catra sciintia, diligintia laudabila si portare morala nepatata, in fine lips'a de mijloce materiale pentru continuarea si finirea studialor, si fiindu-cá dintre tenerii recurenti, avendu dealtmintrelea insusiri si cualificatiune egala, in intielesulu §-lui 3. voru fi preferiti cei nascuti in orasulu Caransebesiului, apoi cei nascuti in teritoriul fostului regimient confiniariu romano-banaticu Nr. 13, asia representanti'a fundatiunei prin Pré Santi'a Sa Domnulu Episcopu diecesanu alu Caransebesiului séu la casu de sedisvacantia, — vicariulu lui va scrie concursu cu terminu preclusivu in foile publice romane pentru conferirea stipendialor inca cu un'a luna inainte de inceperea anului scolarui viitoriu publicandu, ca tenerii studenti doritori de a se face partasi de unu atare stipendiu au se conprobé prin acte si atestate scolare autentice conditiunele suspecificate, prin urmare doritorii, de a concurge suntu indatorati a alaturá la petitiunile loru recursuale, documente fide demue, că suntu romani de religiunea greco orientala apartenatori de dieces'a Caransebesiului, că suntu lipsiti de mijlocele materiale recerute pentru continuarea séu finirea studialor, precum si a produce atestatele originale scolare despre progresulu si portarea lui morala din anii scolari trecuti.

§. 12.

Petitiunile recursuale sosite dupa espirarea terminului preclusivu pusu in concursu se voru acceptá numai in casuri de niscari imprejurari, ce voru meritá consideratiune estraordinaria.

§. 13.

Dupa espirarea terminului pusu in concursu si in curgerea petitiunelor recursuale in numeru suficiente, Pré Santi'a Sa Domnulu Episcopu alu diecesei Caransebesiului séu in casu de sedisvacantia vicariulu seu convoca pre ceialalti membri ai representantiei fundatiunei pe una diua anumita la siedintia ordinaria, si densii esaminandu impreuna petitiunile recursuale incurse cu stricta observare a conditiunelor stabilita in regulamentulu presentu si concursu, decidu cu majoritate de voturi asupra conferirei stipendialor precum si asupra celoralte afaceri administrative ale fundatiunei, cercetandu totu cu acésta ocasiune starea activa si pasiva a fundatiunei si convingandu-se cu deamaruntulu, daca capitalul fundatiunei este elocatu cu deplina securanta séu nu, in care ultimu casu, representanti'a va dispune fara cea mai mica amanare cele ce se va aflá de corespondiutorie pentru deplin'a asicurare a capitalului fundamental.

§. 14.

Daca in vre unu anu nu se va poté conferi stipendii din caus'a lipsei de recurenti cualificati, sum'a de bani destinata mai nainte pentru stipendii se va adauge la capitalul fundamental. Asemenea avendu a se conferi stipendiile totudeuna in sume rotunde, frangerile remase din interese se voru adaoge la capitalul fundamental.

§. 15.

Tinerulu studinte, caruia i s'a acordatu stipendiul, sum'a de bani asemnata o va percipiā in dōua rate anticipative, din jumatațe in jumatațe de anu pre langa cuitantia vidimata de catra Présantitulu Domnu Episcopu diecesanu alu Caransebesiului său vicariulu seu, din cass'a diecesana pre langa refundare din interesele fundatiunei la timpulu seu.

§. 16.

Fiacare stipendistu alu fundatiunei este indatorat a substerne cu finea fiacarui jumatațe de anu scolariu atestatulu scolariu, respective clasificatiunea sa său certificatul despre colloquiu Pré Santie Sale Domnului Episcopu diecesanu respective vicariului seu spre alu comunică la timpulu seu cu ceialalti membrii ai representantiei fundatiunei.

§. 17.

Daca repesentantii fundatiunei se convingu său din atestatele scolare produse ale stipendistului despre neglijintă a lui, său si pre alta cale despre aceea, că nu mai merita a se bucură si mai departe de stipendiul avutu, acestu din urma i se detrage indata si pentru conferirea lui la altu tineru mai demnă se va escrie de nou concursu.

§. 18.

Fundatiunea acēstă se declara intre marginile regula-mentului presintu si a testamentului fundatorului, d. d. Caransebesiu 20. Maiu 1876 de proprietate nealienabile a diecesei gr. or. rom. a Caransebesiului si asia supremă controla asupra acestei fundatiuni compete numai acelei corporatiuni bisericescī, care va reprezentă dupa timpuri in intielesulu canōnelorū bisericescī si legilor patriei acēsta diecesa romana gr. orient. alu caria succesorul de dreptu va fi pentru tōte timpurile si succesorele in proprietatea ne-atacabile si nealienabile a acestei fundatiuni.

Binecuvantarea Domnului reverse-se eu Darulu seu celu nemarginitu asupra acestei fundatiuni, amiu.

Caransebesiu in 20. Maiu 1876.

Dimitrie Petia m. p.

La rogarea Domnului fundatoriu Dimitrie Petia ne-gutiatoriu Caransebesiu, fiindu si densulu de fatia cu min-tea intréga si senatōsa si liberu de tōta influintă, subscri-sii infatiasiendu-se toti deodata in cas'a Domniei Sale, s'a cetitū acestu regulamentu in presentia Domniei Sale si si a nōstra si dupa cettire ne a spusu chiaru si respicatu că regulamentulu presentu in tōte punctele lui este compusu intocma dupa esplikatiunele si indigitatiunele date de Domnia Sa si că este vointia si dorintă Domniei Sale tare si nestramutata ca fundatiunea sa presenta de 3000 fl. se se administreze dupa principiale si regule susstabilite. In fine declaramu că Domnulu Dimitrie Petia a subscrisu in presentia nōstra cu man'a sa propria acestu regula-mentu.

Caransebesiu in 20. Maiu 1876. Ioanu Posta m. p. martoru, Constantin Ostoia m. p. martoru, Löbl Deutsch m. p. als zeuge, Ioanu Bartolomeiu m. p. ca martore.

Sum'a de 3000 fl. scriemu trei mii fior. v. a. s'a pri-mitu dela Domnulu erede universalu Ioanu Petia si s'a depusu in cass'a diecesana in presentia subscrisiloru la diu'a subinsemnata.

Caransebesiu in 21 Decem. 1876. 2 Ianuar 1877. Ioanu Popasu m. p. Episcopu, Pavelu Dimitrieviciu m. p. control. diec. Ilie Măca m. p. manipulant la cassa.

Estrusu din protocolulu siedintieei a II-a a sinodului ordinariu alu diecesei Caransebesiului tienutu din $\frac{3}{15}$. pana la $\frac{9}{21}$. Apriliu 1877 sub presidintia Présantie Sale Dlui

Episcopu Ioanu Popasu. Nr. 80 Relativu la raportulu con-sistoriului despre fondatiunea stipendiaria romana gr. or. de 3000 fl. infinita de fericitulu in Domnulu Dimitriu Petia fostu negutiatoriu in Caransebesiu, comisiunea scolară pro-pune si sinodulu ea la placuta cunoscintia infinitaarea ace-stei fundatiuni. Totudeodata se primește propunerea comisiunei ca fundatiunea se se administreze dupa principiele si regulele statorite in regulamentulu fundatiunei, era fatia de donatoriu se se esprime pietos'a multumita din partea sinodului prin scular, ceea ce se si face. Pentru conformitatea estrasului: Ioanu Bartolomeiu m. p. notariulu sino-dului.

Pentru conformitatea acestei copie cu originalulu:

Ioanu Bartolomeiu, m. p.
secretariu consistorialu.

D i v e r s e .

* * **Bibliografia.** Tabliti'a metodica cu cartea de esplikatiuni de par. I. Ionescu, aprobata de ministeriulu cul-telor si a instructiuneei publice din Romania, se afla de vendiare la autorele, cu pretiulu 80 bani exemplarulu (său 32 cr. v. a.) scol'a domna Balasia, in Bucuresci.

□ Unu Te Deum. Dilele trecute se tienu unu Te Deum pe platoulu de langa positiunile ocupate de divisiu-nea a dou'a romana pentru luarea Rahovei. Dupa seversi-re ceremonie Maria Sa, domnitorulu a binevoitoi a adresă trupelor ce erau de facia urmatorele cuvinte: „Vitej'a ar-matei romane a avutu o noua isbanda de o insemnata importanta. Luarea Rahovei va fi inserisa cu litere de aur in analele nōstre alaturi cu luarea redutei Griviti'a. Dea D-dieu, ca si prin alte fapte strelucite bravur'a ostenilor romanii se remana nestersa. Ati versatu sangele vostru pentru independintia scumpei nōstre tieri. Ca amintirea implinirei santei vōstre detorii voi infiintā o medalia, pre carea va fi scrisu: „Aparatori Independintiei Romaniei.“ Urari entusiaste si salvele baterielor de pe tōta lini'a au respusu la cuvintele Mariei sale, domnitorului.

Opiniunea publică in Anglia se arăta fōrte iritata. Diariulu „Times“ observa facia de acēsta situatiune urmatore: „Turciloru le vine greu se intelégă, că Europa privesce indiferenta la positiunea, ce o ia Russia facia de im-periulu turcescu. Turcii se vedu desavuati si nelinisciti, in timpu ce medilōcele de a se ajutoră sunt in manile loru. Ei se potu impacă acum, mai nainte de a se sgudui din temelia edificiulu loru politicu. Este usioru a nutrī simphathia pentru nesce barbatī, cari celu pucinu se lupta bine; inse-a le dā vre unu ajutoriu, acēstă ei insisi si o-au facutu imposibilu prin economi'a loru cea rea si p'in situatiunea politica a Europei. Unele din cele mai bune calităti ale Turciloru se paru, că au numai acea menitiune de a-i face necapacitaveri. Daca Turci aru fi victoriosi in resbelulu actualu, atunci indestulirea intereselor proprii si despiciul natuñiloru crestine ar deveni unu pericol in forma positiva pentru Europa“. Totu „Times“ sfatuesce pe turci se nu asculte de sfatuirile resbelnice ale acelei minorităti din An-glia, carea ii-mana la peire, apelandu la ambitiunea si man-dri'a loru.

— **O depesă** din Bucuresci de datulu 29 nov. c. n. anuncia, că Tiarulu Russiei a datu pe seam'a fiecarei companii atătu de pedestri cătu si de cavaleria din armat'a romana, precum si fie carei baterii căte doue ordine ale santului Georgiu. O alta depesă anuncia, că pe teritoriulu Bulgariei ocupatu de armat'a romana se va introduce ad-ministratiune civila romană. Pe teritoriulu Nicopolei si alu Rahovei s'a si introdusu administratiune romană. Comisarii de administratiune se voru denumi in curendu.

* **O revista militară.** Dilele trecute tienu inspectiune Tiarulu Russiei preste trupele comandate de generalulu Gurco. Cu acēsta ocasiune tiarulu serută de trei ori pre

Gurco, si i dete sabia de bravura infrumusetata cu diamante, rostindu catra densulu cuvintele: „nu voiu uită de tine si de ai tei.“ Inainte de a se incepe revista militara, se tien servitii divinu, er intre oficerii si soldatii raniti distribu bani si diferite medalie.

„**Bóla de vite orientala** graséa in comitatele: Brasovu, Fagarasiu, Trei Scaune si Torontalu. In comitatul Brasiovului s'au prepadit din 3 nov. pana in 18 nov. 73 de capete, in Fagarasiu din 15—22 nov. 11, er in Trei scaune din 16—21 nov. 97.

= **Mesagiul domnescu**, cu care se deschisera corpurile legiuitorie de presiedinte cabinetului in $15\frac{1}{2}$ nov. c. v. suna in urmatoriu modu: „Domnilor Senatori, Domnilor Deputati! In facia resbelului, ce ne a facut Inalt'a Pórtă, Dvóstra in sessiunea din Aprilie, ati declaratu rupte legamintele nóstre cu imperiul Otomanu, ati rostitu susu si tare, că de acum inainte tiér'a nóstra este de sine statatóre! Independint'a Romaniei proclamata de Dvóstra, soldatii nostri au afirmat'o pe campulu de bataia din Bulgari'a. Luptele sangeróse dela Plevna facusera din acestu punctu cheia operatiunilor militare dela Dunare, acolo erá stramutata si lini'a nóstra de aperare! acolo la loculu de periclu instinctul de conservare ne impunea datorintia, ca se alergamu! si dar in capulu junei nóstre armate am trecut Dunarea. Cum ostirile romane si-au facutu datori'a pe campulu de bataia, o scie tiér'a, o spunu vitejii si puternicii nostri aliatii, o recunoscu insusi dusmanii nostri! Soldatii nostri n'au desmintit nobilulu sange, ce curge in vienele loru. Ei prin vitejii a loru au imbogatit analele nóstre militari, inscriindu pe paginile acestor'a numele luptelor dela Rahov'a si dela Griviti'a alatura cu numele glorióseloru batalii dela Racov'a si dela Calugaren! Noi amu avut multe si scumpe pierderi. Eroii, cari cu sangele loru au datu botezulu drapelelor romane, cari cu viéti'a loru au asigurat viéti'a Romaniei, lasa unu nume neuitatu in ini-mile nóstre, unu nume scrisu cu litere nesterse in istoria renascerii nóstre nationale! Este de datori'a Corpurilor Legiuitorie de a se ocupá cu facerea unei anume legi, carea se asigureze sórtea veduveloru si a orfaniloru acelora, carii s'au luptatu si au murit pentru tiér'a loru! Sum siguru că Dvóstra veti pune onórea Dvóstra, veti pune inim'a Dvóstre pentru a votá fara intardiare o lege demna de Dvóstra, demna de acei, ce au cadiutu vitejesce! Lupt'a cu armatele Otomane nu este inca precurmata. Succesele treceute reclama succese viitóre. Acést'a insusi ne aréta, că Domnu, oficeri si soldati, trebuie se stâmu inca pe campulu de onóre. Numai acésta imperiósia datoria M'a impedecatu de a implini o alta datoria scumpa pentru mine, aceea de a Me aflá in mediloculu Dvóstra, aceea de a ve adresá din viu graiu salutarea de buna venire la inceputulu activitătii Dvóstra legislative. Plevn'a cadiuta; se speramu cu totii, că din ruinile ei va resarí multu iubit'a pace; se avemu credintia, că totu din aceste sangeróse ruini se va realtiá si „Independint'a Romaniei recunoscuta de intréga Europa.“ Da, Dloru; multiamita patrioticeloru Dvóstra voturi, multiemita vitejiei soldatiloru nostri si a sangelui versatu pentru o nobil'a causa, am firma convictiune, si o aveti si Dvóstra că marile puteri garante sunt astadi deplinu incredititate, că Romani'a are vitalitate, că Natiunea nóstra are nu numai conosciint'a missiunei sale la Dunarea de josu, dar si perseverant'a pentru a o implini si barbat'a pentru a o aperá cu arm'a in mana. Timpulu tutelei streine, timpulu vasalitatiei a trecutu dara, si Romani'a este si va scí a fi o tiér'a libera, o tiéra de sine statóre. Pana la intórcerea mea in tiéra in mediloculu Dvóstra, ministrii Mei voru supune matureloru si patrioticeloru Dvóstra chip-suirii deosebite proiecte de legi cerute de trebuintiele tierei in generalu, de trebuintiele armatei in specialu. Sum partrunsu de firm'a credintia, că in mediloculu graveloru si

solemelneloru impregiurari, in care ne aflàmu, Dvóstra veti scí a ve tiené la inaltimdea missiunei, ce v'a incredintiatu Natiunea, veti scí a ve aretá ceea ce pururea in momentele mari ale istoriei nóstre au fostu parintii Dvóstra, veti fi Romani, stransu uniti intrunu singuru gandu intr'o singura vointia: „binele, independent'a si marirea iubitei nóstre Patrii. Si dara, de pe campulu de lupta, ve tramtii Domnia Mea salutare si urare; Ddieu se binecuvanteze patrioticele si luminatele Dvóstra lucrari legislative!“ Carolu.

Concurs e.

1—3.

Concursu se escrie pentru ocuparea postului de inventiatori in comun'a **Socolariu**, dieces'a Caransebesiului, protopresbiteratulu Bisericei-Albe, pana la **18-lea Decembrie** a. c. st. v. in care di se va tinea si alegerea.

Emolumintele suntu urmatórele: a) salariu in bani gata anualminte 300 fl. V. A. b) 10 orgii de lemne din care are a-se incaldí si scól'a, c) 2 jugere de livada, d) 3 gradina de legumi si c) cuartiru liberu.

Doritorii de a recurge la acésta statiune inventatoresca au se-si instruedie recursele conformu stat. org. bis. adresande comitetului parochialu din Socolariu, si trimittiende inspectorului scolariu Iosifu Popoviciu in Jamu, pana la diu'a de alegere.

Recentii au se se presente in persóna in veri o dumica séu serbatóre pana la diu'a de alegere spre a-si aratá desteritatea in cantari si tipicu.

Socolari 9 Noembre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Iosifu Popoviciu**, protopopu.

1—3.

Conformu Ord. Ven. Consistoriu din 5 Noembre a. c. Nr. 2588. se deschide concursu pentru deplinirea parochiei din **Petirsu** protop. Lipovii, cu terminulu de alegere pe **6 Decembrie st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: un'a sesiune pamentu aratoriu si fenatiu, intravilanu, biru parochialu dela 77 case câte una mesura de cucurudiu, stolele usuate.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si tramite recusele instruite in intielesulu statutului organicu, si adresate comitetului parochialu, d. protopopu Ioanu Tieranu la Lipova, avendu recentii a se presentá nainte de alegere in vre-o dumineca, séu serbatóre la s. Biserica, spre a-si aratá desteritatea in cantari, si tipicu.

Petirsu 9. Noembre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Ioanu Tieranu**, protopopu.

2—3.

Nepresentanduse recenti in 4 octobre a. c. pentru ocuparea parochiei din comun'a **Chechesiu** se deshide concursu adoua óra pana la **4. Decembrie a. c.** in carea di se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: birulu dela 110 case câte una mesura cucuruzu, 1 sesiune pamentu de aratu si fenatiu, si stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá parochia sunt avisati a se presentá in vre-o dumineca nainte de alegere, spre a-si aratá desteritatea in cantari si tipicu.

Recursurile adresate catra comun'a sunt a se asterne Redis. d. protopresbiteru la Lipov'a.

Chechesiu, 6 novembre 1877.

Comitetulu parochialu.

In sciarea mea **Ioanu Tieranu**, protop.

Redactoriu respundietorius: **Vineentiu Mangra**.